

Kommunförbundet Skåne

Överenskommelse angående hjälpmedel i pedagogisk verksamhet för barn och ungdomar

Förord

Överenskommelsen kring hjälpmedel i pedagogisk verksamhet har arbetats fram gemensamt av Kommunförbundet Skåne och Region Skåne. Överenskommelsen kan ligga till grund för lokala överenskommelser mellan kommunerna och Region Skåne.

Följande representanter har arbetat fram överenskommelsen:

Yvonne Sommerfeldt, Region Skåne

Helén Holmström, Region Skåne

Laila Söderqvist, Region Skåne

Cecilia Ljungh, Kommunförbundet Skåne

Siv Wilborgsson, Kommunförbundet Skåne

Parter i denna överenskommelse

Mellan Region Skåne och Kommunförbundet Skåne har följande överenskommelse träffats kring hjälpmedel i pedagogisk verksamhet. Denna överenskommelse bör utgöra grunden för lokala samverkansöverenskommelser som upprättas mellan ansvariga för hjälpmedel inom Region Skåne och kommunen/stadsdelen. Den lokala överenskommelsen ska reglera samverkan utifrån de förutsättningar som angivits i denna överenskommelse.

Enskild kommun/stadsdels medverkan

För att enskild kommun/stadsdel (nedan kallad kommun) ska ta på sig ansvar utifrån denna överenskommelse krävs att sådan lokal samverkansöverenskommelse som nämns ovan har slutits mellan kommunen och Region Skåne.

Bakgrund

Alla barn/elever ska ges så goda förutsättningar som möjligt att vara en bland många andra, oavsett om barnet/eleven har en funktionsnedsättning eller inte. Om barn/elever ska lyckas utifrån sina förutsättningar och behov krävs att förskolor och skolor anpassar sin organisation och arbetssätt.

Kommunerna i Skåne och Region Skåne har ett delat ansvar för att barn och elever med funktionsnedsättning som har behov av hjälpmedel i skolan, ska få tillgång till sådana. Ansvaret regleras av lagstiftning, bl.a. skollagen och hälso- och sjukvårdslagen. Region Skåne ansvarar för personliga hjälpmedel och kommunerna (skolhuvudmän) för pedagogiska hjälpmedel, läromedel och grundutrustning. En entydig definition av vad som är personligt eller pedagogiskt hjälpmedel eller läromedel och grundutrustning är inte möjlig att göra. En och samma produkt kommer även fortsättningsvis att kunna vara något av dessa typer av hjälpmedel beroende på undervisningsgrupp och barn/elev. När överenskommelser om ansvarsfördelning skapas är barnet/eleven i centrum en betydelsefull utgångspunkt. Samverkan runt eleven är en mycket viktig framgångsfaktor tillsammans med personal med ”rätt och god” kompetens samt tydliga överenskommelser.

Syfte

Syftet är att underlätta lösandet av de gränsdragningsproblem som finns gällande ansvaret för hjälpmedel i skolan. Vidare är syftet att ha det enskilda barnet/eleven i centrum, det vill säga barnets/elevens behov ska vara vägledande för diskussioner om hur hjälpmedel definieras. Det här dokumentet är avsett att underlätta för parterna att utarbeta överenskommelser utifrån de förutsättningar som angivits i denna överenskommelse. Grunden för överenskommelsen är Hjälpmedelsinstitutets rapport 2008 ”Vems är ansvaret för hjälpmedel i skolan?”

Verksamheter som omfattas i kommunen och Region Skåne

De pedagogiska verksamheter som kommunen är huvudman för och som omfattas av avtalet är följande:

- Pedagogisk omsorg (t.ex. före detta familjedaghem) barn 1–12 år
- Förskola barn från 1 år
- Skolbarnomsorg (fritidshem, pedagogisk omsorg) för skolbarn t o m 12 år
- Förskoleklass
- Grundskola
- Särskola (obligatorisk särskola, gymnasiesärskola)

- Gymnasieskola

Inom Region Skåne omfattas verksamheter som har hand om hjälpmedel inom syn- och hörselområdet samt områdena rörelsehinder och kognitiva funktionsnedsättningar. Ortopedtekniska hjälpmedel är inte aktuella eftersom de alltid anses vara personliga hjälpmedel.

Ansvarsfördelning

Enligt Hjälpmedelsinstitutets rapport 2008 "Vems är ansvaret för hjälpmedel i skolan?" finns det områden som särskilt utmärker sig när det gäller ansvarsfördelning. Dessa områden är kompetens, hjälpmedel, utrustning, läromedel samt åtgärdsprogram och habiliterings-/rehabiliteringsplan.

Kompetens

Region Skåne ansvarar för att:

- barnet/eleven får kunskap (efter behovsbedömning, utprovning och träning) om det personliga hjälpmedlet och dess användning, liksom för att en uppföljning kring hjälpmedlet sker
- ge information åt berörd personal inom kommunens pedagogiska verksamhet om hur och varför barnet/eleven använder hjälpmedlet

Kommunen ansvarar för att:

- ta kontakt med Region Skånes habiliteringsverksamhet så snart de får kännedom om att ett barn/elev med funktionsnedsättning i behov av personligt hjälpmedel ska börja i eller byta pedagogisk verksamhet
- personal avsätter tid för att få information från Region Skåne om det enskilda barnets/elevens personliga hjälpmedel och funktionsnedsättning
- berörd personal får utbildning i hur hjälpmedlet kan integreras i undervisningen, vid behov kan stöd efterfrågas från Specialpedagogiska skolmyndigheten
- vid personalbyten överföra nödvändig kunskap om det enskilda barnets/elevens personliga hjälpmedel och funktionsnedsättning samt vid behov kontakta Region Skåne
- det ges generell kompetensutveckling inom särskolan kring begåvningsstöd och begåvningsstödjande hjälpmedel

Personliga hjälpmedel, pedagogiska hjälpmedel, grundutrustning och läromedel

Region Skåne ansvarar för personliga hjälpmedel enligt gällande riktlinjer i Hjälpmedelshandboken. Dessa personliga hjälpmedel utmärks av att de:

- är kompensering och alltid utprovade till en viss brukare
- är hjälpmedel som anpassats med omfattande åtgärder
- är specialanpassade hjälpmedel

Kommunen ansvarar för pedagogiska hjälpmedel och läromedel. Dessa utmärks av att de i huvudsak är kunskapsbärande. Vid vanligt förekommande funktionsnedsättningar som läs- och skrivsvårigheter/dyslexi måste skolan bygga upp en beredskap med kompetens och resurser som kan möta behoven.

Kommunen ansvarar också för grundutrustning som behövs för att tillgodose behovet för fler än ett barn eller en elev och som inte kräver någon mer omfattande teknisk individuell anpassning.

Med grundutrustning menas:

- att det är sådan utrustning som behövs för att tillgodose behovet för fler än en enskild studerande
- att det är sådan utrustning som inte kräver någon omfattande åtgärd
- att grundutrustningen bör möjliggöra för barn/elever att kunna sitta vid ett bord, kunna använda toaletten, kunna höra etc.
- att det är material som behövs för att kunna bedriva undervisning t.ex. böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel för tidsenlig utbildning
- att den utan svårigheter kan anpassas till andra barn/elever

Åtgärdsprogram och habiliterings-/rehabiliteringsplan

Hjälpmedel i skolan skall ingå som en del i kommunens åtgärdsprogram respektive Region Skånes habiliteringsplan och samverkan omkring dessa skall ske. Region Skåne ger råd till barnen/föräldrarna om vilket stöd barnet, utifrån funktionsnedsättningen, behöver.

Kommunen informerar om vilka pedagogiska verksamheter som finns. När barn/föräldrar valt pedagogisk verksamhet och kommunen får kännedom om att ett barn/elev med funktionsnedsättning ska börja i eller byta pedagogisk verksamhet ska kontakt omedelbart tas med Region Skånes habiliteringsverksamhet för att planera och förbereda inför starten.

Rutiner för samverkan på organisatorisk nivå

För att undanröja de oklarheter i ansvarsfördelningen som kan uppstå, ska en *samrådsgrupp* bildas med verksamhetsansvariga chefer från kommuner, Region Skåne samt Kommunförbundet Skåne. Representationen ska bestå av fem kommunrepresentanter och fyra representanter från Region Skåne samt en person från Kommunförbundet Skåne. Vid behov kan olika specialister adjungeras. Specialpedagogiska skolmyndigheten ska inbjudas att delta i samrådsgruppens arbete. Samrådsgruppen ansvarar för att samverkan enligt detta avtal följs och har även till uppgift att ge förslag till lösning i frågor som inte går att lösa i det dagliga arbetet.

Den kommunala representationen utses av förvaltningscheferna i respektive geografiskt kommunnätverk i Skånes fyra hörn.

Region Skåne representeras av verksamhetschef hjälpmedel, som utser tre sakkunniga från de verksamheter som omfattas av denna överenskommelse.

Uppföljning

På regionövergripande nivå ansvarar Region Skåne och Kommunförbundet Skåne för att denna överenskommelse årligen följs upp.

Implementering

Kommunförbundet Skåne verkar för att lokala samverkansöverenskommelser upprättas mellan ansvariga för hjälpmedel inom Region Skåne och kommuner/stadsdelar.

Omförhandling

Kommunförbundet Skåne eller Region Skåne har när som helst rätt att påkalla förhandlingar om förutsättningarna för denna överenskommelse förändras.

Denna överenskommelse har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit vars ett.

Datum

Datum

KOMMUNFÖRBUNDET SKÅNE

REGION SKÅNE

Stig Ålund
Förbundsdirektör

Karin Bengtsson
Förvaltningschef
Habiliterings- och hjälpmedelsförvaltningen

Lagar och förordningar kan läsas i sin helhet på bl.a. denna länk:
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910>

- Skollag, SFS 1985:1100.
- Hälsa- och sjukvårdslag, SFS 1982:763.
- Lag om offentlig upphandling, SFS 2007:1091.
- Lag om medicintekniska produkter, SFS 1993:584.
- Diskrimineringslagen, SFS 2008:67.
- Socialstyrelsen, Samordning av insatser för habilitering och rehabilitering, SOSFS 2007:10.
- FN:s konvention om barnets rättigheter, Barnkonventionen. Finns på Barnombudsmannens webbplats, www.bo.se
- Salamancadeklarationen och handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd, Svenska Unescorådets skriftserie nr 4, 1996.

Policydokument:

- Policy och allmänna riktlinjer för hjälpmedelsverksamheten, kommunerna i Skåne och Region Skåne

Definitioner

Förskrivare

Enligt HIs skrift Förskrivningsprocessen för hjälpmedel till personer med funktionshinder, 2007.

”Förskrivare är den hälso- och sjukvårdspersonal som mot bakgrund av genomförd behovsbedömning väljer lämplig specifik produkt till en namngiven patient.”

I förskrivarens ansvar ingår, förutom att prova ut rätt hjälpmedel utifrån brukarens behov, att träna och instruera brukaren så att brukaren kan använda och hantera sitt hjälpmedel på avsett sätt, samt att följa upp och utvärdera att hjälpmedlet fyller sitt behov.

Anpassning

Enligt HIs skrift Specialanpassade medicintekniska produkter, 2010.

”Med anpassning menas att en produkt justeras för att passa den aktuella användaren och att detta sker inom de ramar som tillverkaren anger. En anpassning kan uppnås genom att hjälpmedlet förses med tillbehör som anvisas av tillverkaren eller genom justering av inställbara funktioner.”

Specialanpassning

Enligt HIs skrift Specialanpassade medicintekniska produkter, 2010.

”Då användarens behov inte kan tillgodoses genom anpassning av befintliga produkter finns möjligheten att ta fram en produkt som specialanpassats till den aktuella brukaren.”

Habiliterings-/rehabiliteringsplan

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen, § 3 b.

”Habilitering eller rehabilitering samt tillhandahållande av hjälpmedel skall planeras i samverkan med den enskilde. Av planen ska planerade och beslutade insatser framgå.”

Se även Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2007:10, Samordning av insatser för habilitering och rehabilitering.

Åtgärdsprogram

För elever i grundskola och gymnasieskola och motsvarande skolformer ska det upprättas åtgärdsprogram för de elever som har behov av särskilda stödinsatser. Av programmet ska framgå hur elevens behov ska tillgodoses. Även elever, i behov av särskilda stödinsatser i fristående skolor, har rätt att få ett åtgärdsprogram upprättat.

Anges i grundskoleförordningen och motsvarande förordningar för andra skolformer. För arbete med åtgärdsprogram se även Skolverkets allmänna råd 2008 för arbete med åtgärdsprogram.